

OBSAH

Biografie autorů	10
Seznam zkratk.....	14
Úvod.....	16
1. Definice menšiny	18
1.1. Úvod do problematiky definice národnostní menšiny	
HARALD CHRISTIAN SCHEU	18
1.2. Problém definice menšiny v české minulosti	
RENÉ PETRÁŠ	18
1.3. Vymezení pojmu národnostní menšiny v současném českém právu	
HELENA PETRŮV	24
1.4. Pojem národnostní menšiny v mezinárodním právu	
HARALD CHRISTIAN SCHEU	26
2. Historie právního postavení menšin v českých zemích.....	31
2.1. Některé analogie ve středověkém českém státě	
RENÉ PETRÁŠ	33
2.2. Menšinová otázka a právo v českých zemích v novověku	
RENÉ PETRÁŠ	40
2.3. Právní úprava národní otázky na konci monarchie	
RENÉ PETRÁŠ	47
2.4. Menšinová otázka v první československé republice a meziválečná mezinárodněprávní ochrana menšin	
RENÉ PETRÁŠ	63
2.4.1. Historický vývoj v meziválečné éře	64
2.4.2. Mezinárodněprávní ochrana menšin v systému Společnosti národů.....	71
2.4.3. Právní úprava postavení menšin v první ČSR.....	78
2.4.4. Specifika Cikánů/Romů.....	84
2.4.5. Shrnutí problémů menšin v meziválečném Československu	87
2.5. Menšinová otázka v českých zemích v letech 1938–1948	
RENÉ PETRÁŠ	91
2.6. Menšinová otázka v první polovině komunistické éry 1948–1968	
RENÉ PETRÁŠ	104
2.7. Menšinová – národnostní otázka v letech 1968–1989	
RENÉ PETRÁŠ	116
2.8. Romové v letech 1968–1989	
NINA PAVELČÍKOVÁ.....	128
2.9. Dlouhodobé tendence vývoje v českých zemích	
RENÉ PETRÁŠ	134

3. Národnostní menšiny v České republice po roce 1989 a národnostněmenšinová politika ANDREJ SULITKA (celá část).....	148
3.1. Vývoj v oblasti národnostněmenšinové politiky v ČR po roce 1989 (do rozdělení československé federace)	150
3.2. Směřování národnostněmenšinové politiky České republiky po rozdělení československé federace	152
3.3. Úsilí o přijetí samostatného menšinového zákona v České republice	153
3.4. Základní demografické ukazatele podle národností v České republice.....	156
3.5. Geografické rozvrstvení příslušníků národnostních menšin v České republice a jejich aktivity	158
3.6. Organizace příslušníků národnostních menšin	176
3.7. Orgány veřejné správy a národnostní menšiny	177
3.7.1. Účast příslušníků národnostních menšin na řešení věcí jich se týkajících.....	177
3.7.2. Vzdělávání v jazycích národnostních menšin	180
3.7.3. Užívání jazyka národnostních menšin ve veřejném životě	182
3.7.4. Kulturní aktivity národnostních menšin	184
3.7.5. Média a národnostní menšiny	184
3.7.6. Shrnutí	185
4. Specifické menšiny v České republice (úvodní slovo RENÉ PETRÁŠ).....	186
4.1. Slovenská menšina v Českej republike OLGA ŠRAJEROVÁ.....	189
4.1.1. Územná rozptýlenosť.....	191
4.1.2. Najpočetnejšia menšina	193
4.1.3. Demografická štruktúra	195
4.1.4. Kultúrna a jazyková blízkosť	195
4.2. Romská menšina NINA PAVELČÍKOVÁ.....	198
4.3. Problematika zvykového práva Romů NINA PAVELČÍKOVÁ.....	203
4.4. Židovská menšina v českých zemích v současnosti (1989–2005) BLANKA SOUKUPOVÁ.....	210
5. Právní postavení národnostních menšin v ČR.....	229
5.1. Ústavněprávní úprava postavení národnostních menšin v ČR HELENA PETRŮV	229
5.2. Práva příslušníků národnostních menšin a orgány veřejné správy JOSEF VEDRAL	242
5.2.1. Právo na užívání jazyka národnostní menšiny v úředním styku	243
5.2.2. Právo na užívání jazyka národnostní menšiny ve věcech volebních.....	251
5.2.3. Právo na užívání jména a příjmení v jazyce národnostní menšiny	254

5.2.4. Právo na vícejazyčné názvy a označení.....	255
5.2.5. Právo účasti na řešení záležitostí týkajících se národnostní menšiny	257
5.2.6. Právo na sdružování příslušníků národnostní menšiny	262
5.2.7. Právo na vzdělávání v jazyce národnostní menšiny	263
6. Univerzální ochrana národnostních menšin	
HARALD CHRISTIAN SCHEU (celá část)	267
6.1. Úvodní poznámka k mezinárodní ochraně národnostních menšin.....	267
6.2. Začátky univerzální ochrany národnostních menšin po zániku Společnosti národů.....	268
6.3. Ochrana národnostních menšin podle čl. 27 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.....	269
6.4. Praxe Výboru OSN pro lidská práva.....	271
6.5. Deklarace OSN o právech osob příslušejících k národnostním, etnickým, náboženským a jazykovým menšinám.....	276
6.6. Zvláštní procedury pod Radou pro lidská práva.....	278
6.7. Ochrana menšin podle dalších úmluv OSN.....	279
6.8. Ochrana menšin v jiných univerzálních organizacích	282
6.9. Hodnocení univerzální ochrany národnostních menšin	284
7. Regionální ochrana národnostních menšin	
HARALD CHRISTIAN SCHEU (celá část)	285
7.1. Rada Evropy.....	285
7.1.1. Začátky ochrany národnostních menšin v Radě Evropy.....	285
7.1.2. Vývoj ochrany menšin v Radě Evropy po roce 1989.....	289
7.1.3. Aktuální vývoj ochrany menšin v Radě Evropy	296
7.1.4. Standard ochrany menšin podle Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin.....	297
7.1.5. Přínos Evropské charty regionálních či menšinových jazyků	310
7.1.6. Ochrana národnostních menšin v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva	319
7.1.7. Evropská komise proti rasismu a intoleranci.....	323
7.2. Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě	324
7.2.1. Ochrana národnostních menšin za „studené války“	324
7.2.2. Ochrana národnostních menšin po roce 1989.....	327
7.2.3. Praktický přínos Vysokého komisaře pro národnostní menšiny	331
7.2.4. Přínos dalších institucí OBSE	334
7.3. Evropská unie.....	336
7.3.1. Vývoj ochrany národnostních menšin v rámci EU	336
7.3.2. Zákaz diskriminace v právu EU.....	340
7.3.3. Pozitivní práva příslušníků národnostních menšin v právu EU.....	349
7.3.4. Princip ochrany národnostních menšin ve vnějších vztazích EU	352
7.3.5. Hodnocení ochrany národnostních menšin v EU	354

8. Menšiny v ďalších štátoch (úvodní slovo RENÉ PETRÁŠ)	356
8.1. Ochrana národnostných menšín na Slovensku	
MAHULENA HOFMANNOVÁ	359
8.1.1. Ochrana národnostných menšín v dobe medzi svetovými vojnami	361
8.1.2. Ochrana národnostných menšín v rokoch 1948 až 1992	362
8.1.3. Ochrana národnostných menšín na Slovensku po roku 1992	363
8.1.4. Medzinárodný rámec	375
8.1.5. Zhrnutie	377
8.2. Nepokoje na Slovensku v oblastiach so zvýšeným počtom občanov rómskej menšiny v roku 2004	
KLAUDIA MARCZYOVÁ	378
8.2.1. Rómovia ako národnostná menšina v Slovenskej republike a jej miesto v spoločnosti	379
8.2.2. Niekoľko poznámok k postaveniu Rómov na území Slovenska v ústavnom vývoji	379
8.2.3. Práva Rómov v medzinárodnom kontexte	380
8.2.4. Postavenie Rómov na Slovensku	383
8.2.5. K nepokojom na východe Slovenska v roku 2004	387
8.2.6. Opatrenia prijaté vládou, ochrana verejného poriadku – zásah polície	391
8.2.7. Aktivity a postoje rómskych predstaviteľov počas nepokojov na východe Slovenska	392
8.2.8. Požiadavky a návrhy rómskych aktivistov	393
8.2.9. Vnímanie a názory zahraničných subjektov na danú situáciu	393
8.2.10. Nepokoje a „vzbura“ na území východného Slovenska vo svetle práva	394
8.2.11. Rabovanie vo svete	396
8.2.12. Zhrnutie	396
8.3. Švýcarská špecifika riešenia národnostných otázok	
RENÉ PETRÁŠ	397
8.3.1. Niektoré historické aspekty	400
8.3.2. Vplyv švýcarského riešenia národnostných otázok na Československo	403
8.3.3. Nástup právnej úpravy	406
8.4. Postavenie národnostných menšín v Lotyšsku, Estonsku a Litve	
HELENA NOSKOVÁ	411
8.4.1. Na okraj vzťahov medzi pobaltskými republikami	411
8.4.2. Kto bol a je menšinou v Lotyšsku, Estonsku a Litve	412
8.4.3. Získanie občianstva v Lotyšsku	416
8.4.4. Zhrnutie k otázke menšín v Pobaltí	418
8.5. Vývoj koncepcie rovnosti v USA	
HELENA PETRŮV	419
8.5.1. Spor o otroctví a judikatura Najvyššieho súdu USA	422
8.5.2. Dodatky Kongresu po občianskej vojne	425
8.5.3. Reakcie súdnej moci na dodatky Kongresu	427

8.5.4. Od segregace k afirmativní akci	429
8.5.5. Meze a kritéria afirmativní akce	431
8.5.6. Zákazy afirmativní akce	435
8.5.7. Postafirmativní akce	440
8.5.8. Shrnutí	442

KONFERENČNÍ PŘÍSPĚVKY

Vybrané problémy restituce židovského majetku v českých zemích po druhé světové válce

JAN KUKLÍK	444
1. Příprava restitucí židovského majetku v průběhu druhé světové války.....	445
2. Vývoj právní úpravy restitucí v letech 1945–1948	449
3. Restituční a náhradová praxe v letech 1945–1948.....	464
Epilog (1989–2002)	468

Mezinárodněprávní ochrana menšin a právo sebeurčení

JOSEF MRÁZEK	473
1. Ochrana menšin v systému Společnosti národů (SN).....	476
2. Systém ochrany menšin v rámci OSN.....	478
3. Ochrana menšin a zásada sebeurčení	482
Závěr	487

(Ne)rovné zacházení skrze evropské antidiskriminační směrnice s ohledem na náboženství a etnický původ

WOLFGANG WIESHAIDER	489
1. Pojem diskriminace.....	490
2. Problematické případy	491
3. Chápání etnické skupiny a jeho důsledky.....	491

Některé problémy a pojmy národnostní otázky

VLADIMÍR ZOUBEK	494
1. Prostorové rozšíření lidských ras a jejich intenzivní křížení.....	494
2. Národy, státní národy a nacionalismus	494
3. Polovina jazyků zanikne do konce století	496
4. Vznik nových jazyků a zavádění úředních jazyků v mnohonárodnostních státech.....	497
5. Nejrozšířenější a obchodní (dopravní) jazyky.....	497
6. Jazyková gramotnost Evropanů	498
7. Státní suverenita a prognóza regionálních integračních tendencí.....	498
8. Nové druhy globálního ohrožení lidských práv	500

NĚMECKÉ RESUMÉ – RESÜMEE

Die Minderheiten und das Recht in der Tschechischen Republik.....	501
---	-----